

Pam mae datblygu cynaliadwy yn bwysig o fewn blynyddoedd cyntaf

Lucy Edmunds

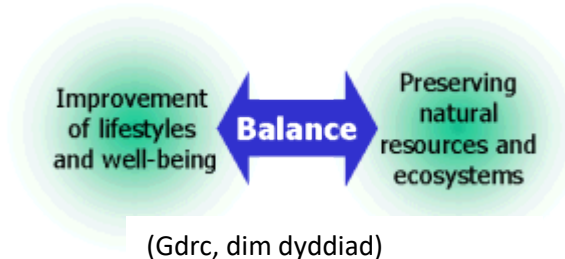
Beth yw Cynaliadwyedd?

Nid oes diffiniad cytunedig o beth mae cynaliadwyedd yn golygu. Mae yna llawer o wahanol farn ar beth mae o a sut gall hyn cael ei gyflawni. Mae'r syniad o gynaliadwyedd yn deillio o'r cysyniad o ddatblygiad cynaliadwy a ddaeth yn iaith gyffredin yn Uwchgynhadledd y Ddaer gyntaf y byd yn Rio ym 1992. (Global foot prints, 2009). Mae cynaliadwyedd hefyd yn gysyniad cymhleth. Mae'r diffiniad yn aml yn cael ei ddyfynnir fwayf yn dod o Gomisiwn Byd y Cenedlaethol Unedig ar yr Amgylchedd a Datblygu:

“Datblygu cynaliadwy yw datblygiad sy'n diwallu anghenion y presennol heb beryglu y gallu cenedlaethau'r dyfodol i ddiwallu eu anghenion eu hunain.” (UCLA, sustainability, dim dyddiad).

Beth yw datblygu cynaliadwy?

Mae ddatblygu cynaliadwy yn cynnal cydbwysedd cain rhwng yr angen dynol i wella ffyrdd o fyw a theimlad o lles ar un llaw, a diogelu adnoddau naturiol ac ecosystemau, ar beth rydym a chenedlaethau'r dyfodol yn ddibynnu arnynt.

(Gdrc, dim dyddiad)

Roedd datblygiad cynaliadwy yn gyntaf a ddiffiniwyd yn 1987 gan Bruntland World Comisiwn ar yr Amgylchedd a Datblygiad (WCED), a ddadleuodd am strategaeth datblygu sydd yn bodloni anghenion y presennol heb gyfaddawdu'r gallu o genedlaethau'r dyfodol i gwrdd a anghenion nhw ei hun. (WCED, 1987, t.43).

Yn ôl WCED, dyma ddatblygiad sy'n diwallu anghenion y presennol heb beryglu gallu cenedlaethau'r dyfodol i ddiwallu eu anghenion eu hunain. Mae datblygu cynaliadwy yn awgrymu twf economaidd ynghyd a diogelu ansawdd yr amgylchedd, pob un yn atgyfnerthu'r llall. Mae hanfod y math hwn o ddatblygiad yn berthynas sefydlog rhwng gweithgareddau dynol a'r byd naturiol, nad yw'n lleihau'r rhagolygon i genedlaethau'r dyfodol i mwynhau ansawdd bywyd o leiaf a'n pen ein hunain. Mae llawer o arsylwyr yn credu bod deomocratiaeth gyrfanogol, sy'n cael ei enwi gan guddiannau breinio yn rhagofyniad at gyfer cyflawni datblygiad cynaliadwy (Minzter, 1992).

Beth yw addysg ar gyfer datblygu cynaliadwy a dinasyddiaeth fyd-eang (ESDGC)

Nod ESDGC yw i herio'r dysgwyr i weld sut y gallant gyfrannu at fywydau pobl eraill. Mae'n cael ei phrif ffyrddio ar draws pob sector addysg ac wedi'i ymgorffori mewn ystod eang o bynciau. Mae'r addysg ar gyfer cynaliadwy a dinasyddiaeth fyd-eang yn ddogfen Cymreig sy'n galluogi dysgwyr o gwmpas Cymru i ddeall mwy ar y byd o'u hamgylch a chaniatau iddynt gael dealltwriaeth glir o bwysigrwydd or hyn gall gweithredoedd ei wneud a fydd yn effeithio ar y byd yn dyddiad yn y dyfodol. (Llyowdraeth Cymru, 2017).

Mae'r ESDGC wedi cael ei adeiladu rownd saith thema sef

- yr amgylchedd naturiol
- defnydd a gwastraff
- newid yn yr hinsawdd
- cyfoeth a thlodi
- hunaniaeth a diwylliant
- dewisiadu a phenderfyniadau iechyd. (Llywodraeth Cymru, dim dyddiad).

Mae ymarferywr yn cyflawni ESDGC ar draws lleoliadau dysgu yngh Nghymru. Mae'r ffocws ar wella darpariaeth. Mae rhaglen dysgu Byd-Eang Cymru yn cefnogi hyn ar gyfer Cyfnodau Allweddol 2 a 3 ac ysgolion arbennig. Mae'r Cyngor Prydenig yn gweithredu'r Rhaglen Cysylltu Dosbarthiadau sy'n cynnig cefnogaeth i ganiatáu i ysgolion y Deirnas Unedig a rhyngwladol i ennill dealltwriaeth o systemau addysg ei gilydd a gwella eu ymwybyddiaeth fyd-eang.

Nod Addysg Dinasyddiaeth Fyd-Eang yw rhoi grym i ddysgwyr gymryd yn ganiatol rolau gweithredol i wynebu a datrys heriau byd-eang a dod yn gyfrangwyr rhagweithiol i fyd mwy heddychlon, goddefgar, gynhwysol a diogel.

Addysg ar gyfer Datblygu Cynaliadwy yn darparu gweledigaeth o addysg sy'n ceisio i gydbwysu lles dynol ac economaidd gyda thraddodiadau diwylliannol a pharch ar gyfer yr amgylchedd. Felly, mae'n bwysig cydnabod bod hynny'n gynaliadwy a cefnogir datblygiadau gan y rhain tri philer sy'n cydweithio, a bod unrhyw un o'r arferion a pholisiau wedi'u datblygu

heb gymryd pob un i ystyriaeth yn debygol yn wannach a gall hyn yn oed fethu. O'r safwbynt datblygu cynaliadwy y mwyaf effeithlon neu effiethiol amgylcheddol, economaidd neu gymdeithasol efallai na fydd y strategaeth fwyaf cynaliadwy.

Mae angen i lleoliad a gwasanaethau addysgol plentyndod cynnar bod yn lleodd lle mae ymarfer cynaliadwyedd. Mae hyn yn golygu bod dylai lleoliad addysg plentyndod cynnar archwilio eu 'ôl troed ecolegol' eu hunain a gweithio tuag at leihau gwastraff yn egni, dwr a deunyddiau. Dylent anelu at fyw allan democrataidd a arferion cyfrangol cymdeithasol. Dylent 'Ymarfer yr hyn maen nhw'n ei ddysgu'. (United Nations, 2002).

Fel ymarferwyr blynyddoedd cynnar mae gennym rôl i chwarae wrth gynnig profiadau i plant, ac wrth eu cefnogi nhw gan ennill gwybodaeth a dealltwriaeth o'r amgylchedd fel y mae'n ymwneud a cymdeithas nhw. Gall plant dechrau'n gynnar i ddatblygu'r sgiliau meddwl beirniadol i creu rhyw fath o penderfyniad wybodaeth a bydd yn effeithio ar ansawdd nid dim ond ei hun a bywydau pobl eraill o gwmpas y byd, ond hefyd bywydau cenedlaethau'r dyfodol. (United Nations, dim dyddiad).

Mae yna llawer o bethau sy'n gallu cynnig help i gweithwyr professiynol. Mae gan Oxfam gweithdy professiynol sy'n darparu gwybodaeth a chefnogaeth i athrawon a gweithwyr professiynol, fel adnoddau dysgu a gweithgareddau. Maent yn darparu hyn i wneud eu lleoliad yn fwy cynaliadwy a hefyd i ddatblygu eu hyder a'u gwybodaeth ar gynaliadwyedd a dinasyddiaeth fyd-eang. (Oxfam, dim dyddiad). Mae Oxfam hefyd yn cynnig llawer o pethau ar gyfer plant yn yr ysgol gan gweithio gyda ysgolion trwy gael siaradwyr gwadd sy'n ymweld a siarad a'r plant am faterion amgylcheddol a chynaliadwyedd. Mae gan Oxfam hefyd grwpiau ysgol sy'n digwydd ar ôl ysgol neu ar awr cinio. O wneud hyn, gall plant ifanc gymryd rhan yn ymgyrhcoedd diweddaraf Oxfam, cymryd y blaen a siarad am tlodi byd-eang. O wneud hyn, gall pobl ifanc ysgrifennu at eu gwefan am anghydraddoldeb, trenfu digwyddiad codi arian i ymladd tlodi neu ymyrch i hyrwyddo masnach deg. (Oxfam, dim dyddiad).

ESDGC- Yr Alban

Mae datblygu cynaliadwy yn un o brif genedlaethol Llywodraeth yr Alban canlyniadau a perfformiad nodweddion mewn sawl agwedd ar bolisi'r Llywodraeth. Mae cenedl wyddach a decach yn un o'u hamacanion strategol troswaol. Mae wedi gosod targedau uchelgeisiol ar gyfer lleihau allyriadau nwyon tŷ gwydr trwy Deddf Newid Hinsawdd yr Alban (2009). Yn y prosesau hyn mae'r llywodraeth wedi pwysleisio pwysigrwydd newid cymdeithasol tuag at y dyfodol cynaliadwy ac rôl amlygodd addysg wrth lywio'r broses hono.

Mae Llywodraeth yr Alban wedi ymrwymo'n sylweddol i'r DESD. Mae wedi ysgogi gweithgarwch yn yr Alban trwy fentrau polisi a'd craidd gosodwyd cyfiawnhad dros y rhain mewn cyfres o ddogfennau, y mwyaf ac mae'n dysgu am newid yn ddweddarach yn nodi'r disgwyliadau ar gyfer ysgolion, prifysgolion a cholegau, a hefyd chymunedau, gan dynnu sylw a greu dealltwriaeth eang o ddyfodol cynaliadwy i'r Alban a newid diwylliannol enfawr. Yr allwedd i gyflawni hyn yw addysg i datblygu cynaliadwy.

Yn 2011, gwnaeth y Llywodraeth sy'n dod i mewn ymrwymiad maniffesto i'w archwilio y cysyniad o 'Ysgolion Un Blaned'. Nododd hyn fwriad i helpu ysgolion symud tuag at ddyfodol Un Blaned, lle byddant yn lleihau eu defnydd yn raddol o adnoddau a datblygu cyfeiriadedd gwerthoedd sy'n mynd i'r afael a chynaliadwyedd. Y bwriad yw cymryd agwedd ysgol gyfan at hyn drwy integreiddio o dri agwedd yr un mor bwysig, Addysg ar gyfer Datblygiad Cynaliadwy, Dinasyddiaeth Fyd-Eang a Dysgu Awyr Agored. Y grŵp Cynghori Gweinidogol cyhoeddwr adroddiad ym mis Rhagfyr 2012 a bydd Gweinidogion yr Alban yn ymateb yn gynnar yn 2013. Mae argymhellion yr adordiad yn cyd-fynd a gwaith yr awr Cyngor Addysgu Cyffredinol annibynnol yr Alban a gwblhaodd y adolygu ei safonau proffesiynol ym mis Rhagfyr 2012. Mae'r rhain now yn gofyn am wyth polisi bod pob athro i fynd i'r afael a Dysgu am Gynaliadwyedd. Ysgolion yn eu haddysgu, mae hwn yn ddatblygu sylweddol a fydd yn gofyn am ymrwymiad cenedlaethol i hyfforddiant cyn-wasanaeth a hyfforddiant mewn swydd pob aleod o proffesiwn.

Yn ogystal a mentrau a ariennir gan Llywodraeth yr Alban, cynlluniau i adeiladu mae cymunedau cynaliadwy wedi cynyddu mewn cryfder dros y blynyddoedd, gan gofeidio athroniaeth drostynt eu hunain, fel y rhai a gefnogir trwy'r Cadwraeth a Datblygiad mewn Ardaloedd Lleodedd poblog.

Ers 2010, pwyslais y llywodraeth priodol ar ddatblygu cynaliadwy mae polisi wedi lleihau yng Nghymru a Lloegr. Yng Nghymru, y mae mesur Cynaliadwyedd yn un o brif nodweddion

polisi Llywodraeth Cymru, fodd bynnag, mae tystiolaeth bod llai o bwyslais yn cael ei roi i ESD mewn polisi addysg, er nad ydynt mewn arferion ysgolion. O ganlyniad, mae sefyllfa ESD yn yr awdurdodaeth hyn wedi bod yn llai amlwg. Yr eithraid yw'r Alban lle mae'r Llywodaeth wedi gosod llawer mwy pwyslais ar ecwiti cymdeithasol a'r amgylchedd fel targedau polisi allweddol. Mae Llywodraeth yr Alban wedi gosod y targed ei hun i wneud yr Alban yn fyd yn arwain at sicrhau ei anghenion ynni ei hun o ffynonellau adnewyddadwy ac yn ei weld mae hyn yn sbardun sylweddol ar gyfer creu swyddi a mynd i'r afael ag anghydraddoldeb cymdeithasol. Yma gwelir ESD gan y Llywodraeth fel chwarae rôl strategol bwysig wrth weithredu ei amcanion polisi. (Unesco, dim dyddiad).

Deddfwriaeth- Lles genedlaeth yn y dyfodol Cymru (2015)

Y deddf lles yn y dyfodol, sef Cymru, 2015 yw deddfwriaeth sy'n gofyn am gyrff cyhoeddus, fel yr awdurdod, byrddau iechyd a sefydliadau, sef y cynghorau celfyddydai a cynghorau chwaraeon Cymru. Nod y weithred hon yw cynaliadwyedd hirdymor ar flaen y gad yn eu meddwl, ac i gydweithio a sefydliadau eraill ar y cyd. Er mwyn creu Cymru yn fwy cynaliadwy, dylai gyrff cyhoeddus weithio tuag at saith nod lles a hefyd yn deddfu'r pum ffordd o weithio. Y pum ffordd o weithio yw atal, intergreiddio, cynnwys, cydweithio a hirdymor. Mae Deddf Cenedlaethol Cymru yn y dyfodol (2015) yn gosod gofyniad o 44 gyrff datganoledig cyhoeddus i gyhoeddi amacanion lles sydd wedi'u hanelu at fantesio'n llawn ar eu cyfraniad at gyflawni'r holl nodau lles. Rhaid iddynt hefyd gymryd pob cam cyfartal i pam y maen nhw'n teimlo y bydd yr amacan yn eu helpu i gyrraedd y saith nod a sut y mae wedi cymhwyso'r egwyddor datblygu cynaliadwy. (WCVA, 2017).

Chwarae penagored a'r ESDGC

(Future generation act, 2017)

Beth yw chwarae penagored

Yn ôl NDNA (2017), mae yn caniatáu blant i ymchwilio ac archwilio'n rhydd, gan gyfeirio eu chwarae ym mha bynnag ffordd y maen nhw'n dymuno, gydag ychydig o ymyrraeth i oedolion. Bydd y cyhoeddiad hwn yn cefnogi gyda syniadau ar gyfer defnyddio rhannau rhydd ar draws holl meysydd y cwricwlwm, ymhob maes o'r lleoliad yn ogystal a darganfod sut a ble i gaslgu'r adnoddau. Mae plant yn naturiol chwilfrydig ac yn archwilio'r byd o'u cwmpas trwy borfiadau chwarae. Gall disgrifio chwarae penagored fel chwarae nad oes ganddo unrhyw gyfyngiadau a

bennwyd ymlaen llaw a dim ateb sefydlog, mae plant yn dilyn eu dychymyg i ganiatáu i'r chwarae fynd i unrhyw gyfeiriad mae'n eu creadigrwydd yn eu cymryd. Gan nad oes unrhyw ganlyniadau pendodol, nid oes ffordd iawn neu anghywir gyda chwarae penagored. (Teachwire, 2017).

Adroddiad Estyn- ESDGC: Cynnydd mewn addysg ar gyfer datblygu cynaliadwy a dinasyddiaeth fyd-eang

Cyhoeddir yr adroddiad thematig hwn mewn ymateb i gais am gynfor gan Llywodraeth Cymru yng nghylch gwaith y Gweinidog i Estyn ar gyfer 2013-2014. Mae'n adrodd ar y cynnydd y mae ysgolion cynradd, uwchradd ac arbennig wedi ei wneud mewn addysg ar gyfer datblygu cynaliadwy a dinasyddiaeth fyd-eang ers 2006 pan gyhoeddodd Estyn adroddiad gwaeliodlin ar Sefydlu datganidat sefyllfa ar gyfer Addysg ar gyfer Datblygiad Cynaliadwy a Dinasyddiaeth Fyd-eang yng Nghymru. Un pwrpas o adroddiad 2006 oedd rhoi gwybod i ddarparu ESDGC am y pum mlynedd nesaf. Mae'r barnau yn yr adroddiad hwn yn seiliedig ar dystiolaeth a gasglwyd o arolygiadau gan ddefnyddio Cyfarwyddyd atodol ar gyfer arolygwyr ar Addysg ar gyfer Datblygiad Cynaliadwy a Dinasyddiaeth fyd-eang mewn ysgolion Estyn. Mae'r canllawiau atodol wedi'u strwythuro o amgylch y saith thema awgrymir gan UNESCO fel rhan o'r Degawd Addysg ar gyfer Datblygu Cynaliadwy a Llywodraeth Cymru. Addysg ar gyfer datblygiad Cynaliadwy a dinasyddiaeth fyd-eang- Dealltwriaeth Gyffredin i Ysgolion (2008) i helpu dygwyr i astudio ystod o faterion ESDGC a'u cysylltu a chysyniadau allweddol. (Estyn, dim dyddiad).

Datblygiad cynaliadwy yng Nghymru

Pan sefydlwyd Cynulliad Cenedlaethol Cymru yn 1999, daeth Cymru yn un o'r ychydig wledydd yn y byd eang gyda dyletswydd gyfreithiol yn ymwneud a datblygu cynaliadwy.

Yn 2015, daeth Mesur Lles Cynhyrchiadau Dyfodol yngh Nghymru 2015. Daeth hyn yn Deddf y Cynulliad, felly mae hyn y golygu mae hyn yn Cyfraith Cymru.

Mae'r ddeddf yn nodi nifer o nodau. Y tri mwyaf arwyddocaol yw:

Cymru ffyniannus: Cymdeithas arloesol, gynhyrchiol a charbon isel sy'n cydnabod cyfyngiadau'r amgylchedd byd-eang, ac felly'n defnyddio adnoddau'n effeithlon ac yn gymesur.

Cymru Wydn: Cenedl sy'n cynnal ac yn gwella'r amgylchedd naturiol bioamrywiol gydag ecosystemau gweithredol iach sy'n cefnogi gwydnwch cymdeithasol economaidd ac ecolegol a'r gallu addasu i newid e.e. newid yn yr hinsawdd.

Cymru sy'n gyfrifol yn fyd-eang: Cenedl sy'n wneud unrhyw beth i wella lles economaidd, cymdeithasol, amgylcheddol a diwyllianol Cymru, yn ystyried a all wneud pethau o'r fath wneud cyfraniad cadarnhaol at les byd-eang. (Wwf, dim dyddiad).

Mae hyn i gyd gan cysylltiad gyda'r Confensiwn cenhedloedd Unedig ar Hawliau'r plentyn. (UNCRC). Mae hyn yn cynnwys 54 o erthyglau sy'n cwmpasu pob agwedd ar fywyd plentyn. O hawliau economaidd, sifil, cymdeithasol a diwyllianol, mae'r erthyglau yn dangos beth sydd gan y plentyn hawl i. Nid oes hawl yn fwy nag un arall. Mae'r UNCRC wedi'i gynllunio i sicrhau bod gan plant hawliau cyfartal, dim ots eu hil, eu hethnigrwydd neu eu rhyw.

Mae UNICEF (dim dyddiad) yn nodi bod Llywodraeth ledled y byd, ac eithrio'r Unol Daleithiau a Somalia, wedi addo'r un hawliau i pob plentyn trwy fabwysiadu confensiwn cenedlaethol unedig ar hawliau'r plentyn. Seilwyd hyn ym 1989. (Nutbrown, 1996). Mae'r confensiwn yn nodi pa wledydd sy'n gorfod gwneud hyn fel bod pob plentyn yn tyfu mor iach a phosib, yn gallu dysgu o'r ysgol, yn cael eu hamddiffyn, yn gwrando ar eu barn ac yn cael eu thrin yn deg hefyd.

Erthyglau

Mae erthygl 16 yw bod gan pob plentyn yr hawl i breifatrwydd. Mae gan hyn gysylltiad gyda diogelu data gan ei fod yun nodi dylai'r gyffraith amddiffyn plant yn fyw. Hefyd, mae gan y plentyn yr hawl i amddiffyn y gyfrait yn erbyn ymyrraeth neu ymosodiadau o'r fath. (UNICEF, dim dyddiad). mae hyn yn cael cysylltiad hefyd a gwaith Oxfam gyda diogelu plant mewn gwledydd rhyfel fel Syria a'r argyfwng ffoaduriaid. Yr argyfwng yn Syria yw un o'r argyfwng ffoaduriaid sy'n tyfu yn gyflym hyd yma gyda 4 miliwn o ffoaduriaid yn dod i mewn ui wledydd cyfagos ac sydd angen cysgod, bwyd a dwr. Nod Oxfam yw i helpu'r apêl hon trwy addysgu plant prydeinig ar y trallod. Maent yn annog myfyrwyr i ysgrifennu

llythyrau at eu gwefan er mwyn lledaenu'r gair, maen't hefyd yn cefnogi ymgyrchu yn y cyfryngau a chodi arian. (Oxfam, dim dyddiad).

Mae Erthygl 6 yn esbonio bod gan pob plentyn yr hawl i oroesi a datblygu i'w potensial llawn. (UNCRC, dim dyddiad). Nid yn unig mae cyswllt hwn a argyfwng Syria Oxfam, maent hefyd yn gweithio i amddiffyn y plant yn yr argyfwng Rohingya. Yn yr un modd a'r argyfwng Syria, mae miloedd o pobl Rohingya, gan gynnwys plant, yn byw mewn amodau ofnadwy heb unrhyw fwyd, dim arian a thrais rhywiol. Mae Oxfam yn codi ymwybyddiaeth o'r mater hwn ar eu gwefan, maent hefyd yn codi arian ar gyfer y apêl er mwyn atal plant rhag cael eu hanafu, eu heintiau a thrais. (Oxfam, 2017).

Mae Erthygl 27 hefyd yn cysylltu ag Oxfam. Mae'r erthygl hon yn dweud bod gan pob plentyn yr hawl i safon byw sy'n ddigon da i gwrdd a'u datblygiad corfforol, cymdeithasol, meddyliol, ysbrydol a moesol. Y rhaint neu eraill sy'n gyfrifol am y plentyn sydd a'r prif gyfrifoldeb i sicrhau, o fewn eu galluoedd a'u gallu ariannol, yr amodau byw sy'n angenrheidiol ar gyfer datblygiad y plentyn. Rhaid i'r llywodraeth helpu teuluoedd na allant fforddio darparu hwn. (UNCRC, dim dyddiad). Nod Oxfam yw cwrdd a'r erthygl hon trwy lawer o apeliadau. Un o'r rhain yw rhaglen argyfwng bwyd dwyrain Affrica. Mae 4.8 milliwn o blant yn nwyrain Affrica yn byw mewn anhwylder mewn gwledydd fel Ethiopia, Kenya a Somalia. Mae Oxfam wedi ymateb i hyn trwy ddarparu dosbarthiadau bwyd brys gan sicrhau mynediad i ddŵr glan a darparu'r cyfleusterau iddynt ar gyfer llochesi diogel. (Oxfam, 2017).

Theori Maslow

Mae hyn yn cysylltu a theori Maslow, yr hierariaeth yr anghenion. Mae hierariaeth Maslow yn theori ysgogol sy'n cynnwys model o pum haen o anghenion dynol. Credai Maslow fod pobl yn cael eu cymell i gyrraedd rhai anghenion penodol a bod rhai yn cymryd blaenoriaeth dros eraill. Dywedodd Maslow hefyd fod rhaid i unigolion fodloni'r anghenion diffyg lefel is cyn symud ymlaen i gwrdd a'r adran nesaf. Mae'r adrannau hyn i gyd yn arwain i hunan-realization sy'n golygu bod person wedi cwrdd a'u potensial llawn fel unigolyn. Mae'r adran gyntaf yn ffisolegol sy'n cwmpasu angenrheidiau dynol sylfaenol megis bwyd, dwr a lloches. (Curtis a O'hagan, 2003). Mae hyn yn cyd-fynd a gwaith apêl Dwyrain Affrica Oxfam, gan sicrhau bod gan plant le diogel i fyw, dwr yfed a diet iach, gan ganiatáu iddynt fynd ymlaen a'r hierarchaeth.

Rhestr Cyfeirnod

Curtis, A and O'Hagan, M. (2003) *Care and education in early childhood*. A students guide to theory and practice. London: RoutledgeFalmer.

Estyn. (Dim dyddiad) 'ESDGC: Progress in education for sustainable development and global citizenship' <https://www.estyn.gov.wales/thematic-reports/esdgc-progress-education-sustainable-development-and-global-citizenship-june-2014> [Mynediad: 28/11/17].

Future generation act Wales. (27 Tachwedd 2015). [Ar-Lein]. Ar gael: <https://futuregenerations.wales/> [Mynediad: 27/11/17].

Gdrc. (Dim dyddiad) 'Definitions' <http://www.gdrc.org/sustdev/definitions.html> [Mynediad: 29/11/17].

Global foot prints. (2009) 'What is sustainability' <http://www.globalfootprints.org/sustainability/> [Mynediad: 29/11/17].

NDNA. (2017) 'Open ended play ideas' https://www.ndna.org.uk/NDNA/Shop/Item_Detail.aspx?iProductCode=PUB-OPEN&Category=PUB [Mynediad: 28/11/17].

Oxfam Education. (No date) 'Syria a children's crisis? Teacher's notes and background information' [file:///C:/Users/Lucy/Downloads/Syria teachers notes.pdf](file:///C:/Users/Lucy/Downloads/Syria%20teachers%20notes.pdf) [Accessed 29/11/17].

Oxfam. (2017) 'Rohingya Crisis' https://www.oxfam.org.uk/what-we-do/emergency-response/rohingya-crisis?cid=rdt_bangladesh-rohingya-crisis [Accessed: 29/11/17].

Oxfam. (2017) 'East Africa crisis appeal' <https://www.oxfam.org.uk/what-we-do/emergency-response/east-africa-food-crisis> [Accessed: 29/11/17].

Teachwire. (2017) 'What does 'Open-ended play' actually mean?' <https://www.teachwire.net/news/qa-what-does-open-ended-play-actually-mean> [Mynediad: 28/11/17].

The United Nations Convention on the Rights of the child. (No date) 'Convention on the rights of the child' [http://www.unicef.org.uk/wp-content/uploads/2010/05/UNCRC united nations convention on the rights of the child.pdf](http://www.unicef.org.uk/wp-content/uploads/2010/05/UNCRC_united_nations_convention_on_the_rights_of_the_child.pdf) [Accessed: 29/11/17].

UCLA. (Dim dyddiad) 'What is sustainability' <https://www.sustain.ucla.edu/about-us/what-is-sustainability/> [Mynediad: 28/11/17].

UNICEF. (No date) 'Our Rights' https://www.unicef.org.uk/wp-content/uploads/2017/09/Our-rights_UNCRC.pdf [Accessed: 29/11/17].

United Nations Commission for Sustainable Development. (Dim dyddiad) ‘The Division for Sustainable Development’ <http://www.un.org/esa/dsd/> [Mynediad: 27/11/17].

United Nations Decade of Education for Sustainable Development. (2002) ‘the United Nations General Assembly adopted Resolution’ <http://www.unesco.org/en/esd/> [Mynediad: 27/11/17].

Unesco. (Dim dyddiad) ‘Education for sustainable development (ESD)’ <https://www.unesco.org.uk/wp-content/uploads/2015/03/Brief-9-ESD-March-2013.pdf> [Mynediad: 29/11/17].

WCVA. (2017) ‘The well being of our future generation’ [https://www.wcva.org.uk/what-we-do/the-future-generations-\(wales\)-act-all-you-need-to-know](https://www.wcva.org.uk/what-we-do/the-future-generations-(wales)-act-all-you-need-to-know) [Mynediad: 29/11/17].

Welsh Government. (2017) ‘Education for sustainable development and global citizenship’ <http://gov.wales/topics/educationandskills/allsectorpolicies/europeanandinternational/sustainabledevelopment/?lang=en> [Mynediad: 29/11/17].

WWF. (Dim dyddiad) ‘Sustainable development in Wales’ <https://www.wwf.org.uk/what-we-do/projects/sustainable-development-wales> [Mynediad: 29/11/17].